

KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN OHJEET

lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2017:1a

ISBN 978-952-13-6359-7 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

Voimassaoloaika: 15.5.2017 alkaen toistaiseksi

Nuorten lukiokoulutuksen järjestäjille

KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN OHJEET

Opetushallituksen päättämiin Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2015 sisältyy valtakunnallisena soveltavana kurssina suoritettava kotitalouden lukiodiplomi (Opetushallituksen määräys 27.10.2015 nro 60/011/2015). Opetushallitus antaa kotitalouden lukiodiplomin suorittamisesta liitteenä olevan ohjeen, joka koskee lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneita nuorten lukiokoulutuksen opiskelijoita.

Lisätietoja ohjeesta saa tarvittaessa Opetushallituksesta.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Marjaana Manninen

LIITE

Kotitalouden lukiodiplomin ohjeet
lukio-opintonsa 31.7.2016 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

SISÄLTÖ

1	LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA	6
1.1	Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa	6
1.2	Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja	6
2	KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN	7
2.1	Yleiset lähtökohdat	7
2.2	Kotitalouden opiskelu lukiodiplomikurssilla	7
2.3	Kotitalouden lukiodiplomin suorittaminen	8
2.3.1	Kotitalouden lukiodiplomityö	8
2.3.2	Portfolio	9
2.3.3	Essee	9
3	KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI	10
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille	10
3.2	Kotitalouden lukiodiplomin arviointi	10
3.3	Arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10	11
3.3.1	Arvioinnin kohteet	11
3.3.2	Arvosanojen kriteerit	12

1 LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaan lukion soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukio-diplomit. Opetushallitus on laatinut näihin kursseihin valtakunnalliset opetus-suunnitelman perusteet, joiden mukaan lukiodiplomikurssit kuvataan lukion opetussuunnitelmassa. Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa valtakunnallisena soveltavana kurssina kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta. Mikäli lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiossa, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää lukion opetussuunnitelman ja lukiodiplomiohjeiden pohjalta valtakunnallisen soveltavan kurssin käytännön järjestämisestä.

Näitä lukiodiplomiohjeita noudatetaan silloin, kun lukiodiplomeja suorittavien opiskelijoiden lukio-opinnot järjestetään 31.7.2016 jälkeen käyttöön otetun lukion opetussuunnitelman mukaan.

1.2 Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja

Lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut pohjakursseina määrätyn määrän kyseisen aineen tai aineryhmän lukiokursseja. Lukiodiplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista. Osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta mahdollisia tarvikekustannuksia lukuun ottamatta.

2 KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN

2.1 Yleiset lähtökohdat

Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomi suoritetaan ohjatusti ja itsenäisesti kotitalouden taidon pitkäaikaisena näyttönä kotitalouden lukiodiplomikurssilla.

Kotitalouden lukiodiplomissa opiskelija

- osoittaa yhteisöllistä tiedon rakentamista, työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja osaamista jakaen
- tutkii ja ilmaisee kotitalouden toimintaympäristöä tiedonalalle ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Kotitalouden lukiodiplomi suoritetaan lukion valtakunnallisena soveltavana kurssina, jota edeltää vähintään kaksi lukion kotitalouden kurssia. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa kotitalouden lukiodiplomin, se ja sitä edeltävät kotitalouskurssit määritellään lukion opetussuunnitelmassa.

Lukio vastaa lukiodiplomikurssia edeltävien kotitalouden kurssien tavoitteista, sisällöistä ja arvioinnista. Kotitalouden kurseja voidaan toteuttaa myös muiden lukion oppiaineiden opetuksen kanssa yhteistyössä, itsenäisenä opiskeluna sekä etä- ja monimuoto-opetuksena. Lukion kotitalouden kurssiksi voidaan hyväksilukea myös muun koulutuksen järjestäjän opintoja.

Esimerkkejä lukiodiplomin käytännön järjestelyistä on Opetushallituksen verkkosivuilla.

2.2 Kotitalouden opiskelu lukiodiplomikurssilla

Kotitalouden lukiodiplomi on arjen hallinnan ja kestäväen elämäntavan edellyttämien tietojen, taitojen, asenteiden ja toimintavalmiuksien innovatiivista tarkastelua ja ilmaisua. Lukiodiplomisuorituksessa opiskelija soveltaa kotitalouden laaja-alaista osaamistaan eheyttävästi kotitalouden lukiodiplomiteemaan. Opiskelijaa kannustetaan tutkivaan ja soveltavaan otteeseen arjen ilmiöiden selvittämisessä. Työskentelyssä korostuvat oman toiminnan arviointi ja argumentointitaidot.

Opiskelija kehittää valmiuksiaan kotitalouden tehtävien suunnittelussa, toteuttamisessa sekä osaamisen esittämisessä kotitalouden lukiodiplomikurssilla. Opiskelija oppii myös arvioimaan kriittisesti omaa kotitalouden opiskeluaan ja sen tuloksia. Kotitaloutta opiskel-

laan lukiodiplomikurssilla opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta tiedonhallinnassa ja yhdessä elämisessä vahvistaen.

2.3 Kotitalouden lukiodiplomin suorittaminen

Opiskelijoiden edun mukaista on, että kotitalouden lukiodiplomin suorittamisen mahdollisuudesta tiedotetaan heille lukio-opintojen alkuvaiheessa. Opiskelijoille voidaan järjestää erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suoritusmahdollisuudesta.

Lukiodiplomi muodostuu opiskelijan valitseman teeman ja tehtäväidean mukaisesta lukiodiplomityöstä suunnittelu- ja toteutusprosesseineen, portfolioista ja esseestä. Portfoliotyöskentely tukee lukiodiplomityön suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Opiskelija laatii lukiodiplomikurssin alussa toimintasuunnitelman, jonka hän esittää lukiodiplomikurssin alussa sitä ohjaavalle opettajalle. Toimintasuunnitelma koostuu lukiodiplomin teeman, siitä johdetun aiheen, lähtökohtien, tavoitteiden ja ajankäytön kuvauksesta. Opiskelija voi liittää toimintasuunnitelmaan tarkastelua siitä, miten valitut työtavat ja toimintaympäristö liittyvät lähestymistavaltaan kotitalouteen.

Valmis lukiodiplomityö voidaan kuvata tiivistetyssä muodossa. Kirjallisessa tai digitaalisessa muodossa oleva tiivistelmä voidaan lähettää Opetushallitukseen viikon 22 loppuun mennessä osoitteella kirjaamo[at]oph.fi tunnuksella ”Kotitalouden lukiodiplomi/tiivistelmä”. Aineistoa käytetään kotitalouden lukiodiplomien kehittämisessä.

Kotitalousopettaja ohjaa ja seuraa prosessia sekä arvioi suoritusta sen aikana ja lukiodiplomikurssin jälkeen yhdessä toisen arvioivan asiantuntijan kanssa.

2.3.1 Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija valitsee yhden lukiodiplomiteeman, jonka aihepiiristä hän suorittaa kotitalouden lukiodiplomityön suunnittelu- ja toteutusprosessina. Kotitalouden pysyviä lukiodiplomiteemoja on kolme. Opiskelijan tehtävä voi perustua myös vuosittain vaihtuvaan lukiodiplomien yhteiseen teemaan. Lukiodiplomiteemat julkaistaan Opetushallituksen verkkosivuilla.

1. a. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin parissa tai
1. b. Kulinaristi monikulttuurisessa maailmassa
2. Valinnan vapaus, vastuun vaikeus – kestävän arjen taidot
3. Omaan kotiin asumaan – elämisen taidot puntarissa
4. Vuosittain vaihtuva ja Opetushallituksen verkkosivuilla julkaistava lukiodiplomien yhteinen teema

Kotitalouden lukiodiplomin annetuista teemoista opiskelija valitsee aiheen, nimeää, ideoi ja suunnittelee lukiodiplomityön. Opiskelija päättää kotitalouden lukiodiplomin toteutustavasta yhteistyössä opettajan kanssa. Opiskelijan lukiodiplomi voi olla myös osa laajempaa ryhmätyönä toteutettavaa produktiota.

2.3.2 Portfolio

Opiskelija kokoaa näyteportfolion kurssin aikana. Portfolion esitysmuoto on vapaa. Portfolio tekee oppimisprosessin näkyväksi ja sen laatiminen aloitetaan heti, kun opiskelija päättää suorittaa kotitalouden lukiodiplomin. Se on kokonaisuus ja näyttö opiskelijan opiskeluajan kokemuksista sekä tiedollisesta ja taidollisesta osaamisesta. Portfolion pitää kuvata koko toimintaprosessia. Se kuvastaa opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä, laajentaa opiskelijan itsetuntemusta ja tietämystä omasta osaamisestaan sekä auttaa itsearviointissa ja esseen kirjoittamisessa. Toimintasuunnitelma liitetään portfolioon, mutta sitä ei arvioida. Portfoliossa opiskelijan toimintaprosessi ja kyky oivaltaa omaa kasvu- ja oppimisen prosessiaan tulee näkyväksi.

2.3.3 Essee

Opiskelija kirjoittaa esseen lukiodiplomikurssin loppuvaiheessa. Essee kirjoitetaan lukiossa valvotussa tilanteessa ja siihen varataan aikaa korkeintaan 4 tuntia. Esseen lähdemateriaalina opiskelija käyttää ensisijaisesti portfolion sisältöä. Hän voi lisäksi käyttää myös muuta tarpeelliseksi katsomaansa materiaalia. Essee osoittaa kokonaisuuden käsitteiden ja kotitalouden tietoperustan ymmärtämistä sekä pohdinnan kotitalouden osaamisen merkityksestä ja mahdollisuuksista eri ympäristöissä ja tilanteissa.

3 KOTITALLOUDEN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI

3.1 Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015).

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioitsija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Näissä lukiodiplomin suorittamisen ohjeissa annetaan lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.

Opiskelijalla on lukiolain mukaan oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi (Lukiolaki 23 §). Lukiodiplomien suoritusohjeita noudatetaan silloinkin, kun osa opinnoista suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

Lukion valtakunnallisena soveltavana kurssina suoritettava lukiodiplomi merkitään lukiossa käytettäviin todistuksiin koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla, ja opetussuunnitelmassa on myös määritelty lukiodiplomikurssin mahdollinen sisältyminen oppiaineen oppimäärään.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan ”lisätiedot”. Lukiodiplomeissa käytetään Opetushallituksen tuottamaa yhtenäistä todistuslomaketta. Lukiodiplomitodistukset ovat lukiodiplomien käytettävissä Suullisen kielitaidon arvioinnin koepankin yhteydessä.

3.2 Kotitalouden lukiodiplomin arviointi

Kotitalouden lukiodiplomin arviointi perustuu annettuihin arvosanojen kriteereihin. Kriteeriperustaisessa arvioinnissa korostetaan arvioinnin laadullista ulottuvuutta. Arvioinnin kriteerit tulee selvittää opiskelijalle etukäteen. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus arvottaa näin itse omaa osaamistaan ja sitä tasoa, mitä hän tavoittelee lukiodiplomityössään.

Laadullisen, kriteeriperustaisen arvioinnin toteuttamista helpottaa, kun osaamiseen liittyvät kuvaukset havainnollistetaan käytännönläheisesti. Kotitalouden arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota työskentelytaitojen arviointiin.

Lukiopidiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia. Arviointia ja seurantaan varten on portfolio, joka sisältää opiskelijan laatiman toimintasuunnitelman. Kurssin lopussa kirjoitettava esse on sekä arvioinnin kohde että opiskelijan itsearvioinnin väline.

3.3 Arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10

Kotitalouden lukiopidiplomia suorittaessaan opiskelija osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla valitsemansa teeman näkökulmasta. Opiskelija osaa soveltaa myös perusopetuksessa oppimiansa tietoja ja taitoja. Opiskelija osaa asettaa kotitalouden lukiopidiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet sekä osaa työskennellä prosessissa tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Työskentelyssä opiskelija soveltaa kotitalousosaamistaan ja yhdistää siihen laaja-alaista oppimaansa. Lukiopidiplomityötä tehdessään opiskelija osaa käyttää monipuolisia tiedon lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti. Opiskelija arvioi myös opiskeluaan ja työskentelyään sekä tuloksiaan opiskeluympäristössä. Opiskelija harjoittelee tutkivaa työskentelyä sekä tekee yhteistyötä uuden tiedon tuottamisessa. Opiskelija osaa jakaa osaamistaan ja perustella tekemiään ratkaisuja.

Kotitalouden osaaminen näyttäytyy valmiuksina pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen uusissa tilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa.

3.3.1 Arvioinnin kohteet

1) *Kotitalouden lukiopidiplomityö* osoittaa sitoutuneisuutta, aktiivisuutta, vastuullisuutta ja yhteistyötä pitkäkestoisen näytön avulla. Työkokonaisuuden arvioinnissa korostuvat käytännön toimintataidot suunnittelu- ja toteutusprosessissa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja arvioidaan osana vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista.

2) *Kotitalouden lukiopidiplomin portfolio* kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä ja kehittyneitä taitoja. Opiskelijan osoittama suunnitelmallinen ja tutkiva työskentely sekä yhteistyö uuden tiedon, tuotteen tai toiminnan tuottamisessa arvioidaan. Osaamisen jakaminen ja tehtyjen ratkaisujen perusteleminen osoittaa kehittymistä ja syvällistä osaamista.

3) *Kotitalouden lukiopidiplomin esse* ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta. Esseessä arvioidaan tiedonhallintataitoja ja itsearviointikykyä sekä tiivistelmän laatimista. Osaaminen edellyttää monipuolisia tiedon lähteitä ja niiden arviointia sekä työskentelyn kriittistä arviointia valitun idean, suunnittelun ja toteutuksen sekä opiskeluympäristön osalta.

3.3.2 Arvosanojen kriteerit

Arvosanojen kriteerit on määritelty arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen). Osaaminen yhdellä osa-alueella voi kompensoida jonkin toisen osa-alueen puutteita. Kaikkia arviointikohteita käytetään, mutta arvosana painottuu eri kohteiden osalta eri tavalla opiskelijan lukiodiplomityön teeman rajauksen ja näkökulman mukaan.

ARVOSANAN 10 (ERINOMAINEN) KRITEERIT

Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija osoittaa erinomaisia suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Tehtäväidea on selkeä ja tavoitteellinen osa suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija työskentelee aikataulun ja ohjeiden mukaan sekä vastuullisesti käytettävissä olevat voimavarat ja eettisyys huomioon ottaen. Opiskelija osaa laatia realistisen kustannusarvion ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat. Opiskelija osoittaa sitoutumista työskennellen tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opiskelija toimii omatoimisesti, aktiivisesti, joustavasti ja käyttäen luovasti raaka-aineita, välineitä ja työmenetelmiä. Opiskelija muuttaa suunnitelmaansa tilanteen edellyttämällä tavalla tarvittaessa. Opiskelija kykenee tulokselliseen yhteistyöhön muiden ryhmän jäsenten kanssa.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija asettaa selkeitä tavoitteita ja osoittaa hyvää suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn hallintaa sekä kotitalouden kokonaisuuden ymmärtämistä. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan ja kehittymistään itsearviointin perusteella. Opiskelija osaa vastaanottaa ja käyttää rakentavasti palautetta sekä jakaa osaamistaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa ja lukiodiplomiprosessissa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen uusissa tilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa ymmärrystä kotitalouden yhteiskunnallisesta ulottuvuudesta ja kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta sekä teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija osoittaa perehtyneisyyttään eri tietolähteisiin ja analysoi tiedon luotettavuutta. Opiskelija perustelee työprosessiaan suhteessa kotitalouden arjen rakentamiseen. Opiskelija tunnistaa kehittämistarpeensa kotitalouden oppimisessa. Opiskelija osaa perustella ajankäytön ja työtehtävien tasa-puolisen jakamisen. Opiskelija perustelee valitsemaansa ideaa ja työprosessiin liittyviä valintojaan ja toimintaansa kestävästä elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija pystyy kiteyttämään tiiviisti prosessin kokonaisuuden.

ARVOSANAN 8 (HYVÄ) KRITEERIT

Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija osoittaa suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Tehtäväidea vastaa suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Opiskelija osaa organisoida toimintaansa ja osoittaa kotitalou-

dellisten taitojen hallintaa. Opiskelija valitsee oikeat välineet ja menetelmät sekä osoittaa toiminnassaan taloudellisuutta ja kestäväen kehityksen huomioon ottamista. Opiskelija toimii aktiivisesti ja vastuullisesti hoitaen omat työnsä loppuun annetussa aikataulussa. Opiskelija osaa työskennellä itsenäisesti ja pystyy toimimaan vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija osoittaa kotitalousosaamistaan ja yhdistää siihen muissa aineissa oppimaansa.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija tekee näkyväksi asettamiaan tavoitteita ja osoittaa suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn osaamista sekä kotitalouden kokonaisuuden hahmottamista. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointin perusteella. Opiskelija osaa vastaanottaa ja käyttää palautetta. Opiskelija osaa jakaa tietoja ja taitoja muille. Opiskelija kykenee hyödyntämään omia kokemuksiaan ja ideoitaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen erilaisissa tilanteissa ja olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa tietämystään kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta sekä teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija osaa etsiä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta. Opiskelija tuntee kotitalouden arjen rakentumista ja osaa selittää kotitalouden osaamista eri ympäristöissä. Opiskelija osaa selittää tasapuolista työnjakoa, ajankäytön suunnittelua ja työtehtävien jakamista. Opiskelija arvioi valitsemaansa ideaa ja työprosessiin liittyviä valintojaan ja toimintaansa kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija osaa kiteyttää prosessin kokonaisuutta.

ARVOSANAN 6 (KOHTALAINEN) KRITTEERIT

Kotitalouden lukiodiplomityö

Tehtäväidea tukee suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija osoittaa vähäisiä suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Opiskelijan työtaidoissa on puutteita ja virheitä, mutta lopputulos on tavoitteiden suuntainen. Opiskelija tarvitsee ohjausta itsenäiseen työskentelyyn ja pystyy vähäiseen vuorovaikutukseen toisten kanssa. Opiskelijan pystyy soveltamaan oppimaansa jossain määrin ja perusteleminen on pinnallista. Opiskelija valitsee pääsääntöisesti oikeat välineet ja menetelmät sekä osoittaa toiminnassaan taloudellisuutta ja kestäväen kehityksen huomioon ottamista. Opiskelijan työtaidoissa on puutteita ja virheitä, mutta lopputulos on tavoitteiden suuntainen.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija osoittaa vähäisesti suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn osaamista sekä kotitalouden osaamisalueiden hahmottamista kuvauksissaan. Oppilas tunnistaa jonkin verran osaamistaan itsearviointin ja annetun palautteen perusteella. Opiskelija vastaanottaa palautetta. Opiskelija kykenee hyödyntämään omia kokemuksiaan ja ideoitaan. Opiskelija soveltaa lukion kotitalousopetuksessa oppimia tietoja ja taitoja uusissa tilanteissa tai erilaisissa olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa tietämystään kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta tai teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija tunnistaa ja käyttää eri tietolähteitä. Opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa jossain määrin ja perusteluita on vähän. Opiskelija jäsentää jonkin verran prosessin kokonaisuutta tiivistelmänä.

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6359-7
ISSN 1798-8888